

03374

B 518/44

F. III.

STOCKHOLMSMINNEN

Anteckningar och hågkomster
från flydda år.

Andra häftet.

Skildringar från åren 1838 och 1839.

INNEHÅLL:

Kejsar Nikolans I och storfurstens Alexander.
Missnöjet med Karl Johan.
Ole Bulls första uppträdande i Stockholm.

En farlig kvinna.
Ångfartyget Örnsköld.
Hertiginnan af Braganza.
Också en förevisning.

Pris: 15 Öre.

J. W. Berg,

Mekanikus,

6B S:t Paulsgatan 6 B,

reparerar alla sorters symaskiner väl och billigt.

Delar till Symaskiner finnas å lager.

Symaskiner Singers,
säljas billigt.

Uppköp & Försäljning

af Manskläder, Skodon, Ur,
Accordeons, Möbler, Antika saker m. m.

M. Lindegren,
Skärgårdsgatan N:o 1.

BILLIGA MÖBLER.

Turkiska Divaner, Danska Soffor,
Ultragasoffor, Käsöser, Ennör och
Fätöljer, Chästonger, Chiffonierer,
Byrdar, Lavoarer, Linnesköp med
spegelglas, Imperialsängar, Mat-
Spel-, Divans- och Fönsterbord,
Gang-, Pinn- och Stoppstolar m. m.
Beställningar och reparationer ut-
föras.

Norrlandsgatan 39 & 41.

Carl Ohlsson,
Tapetsare.

Positivartade SPEL,

såsom:

Aristons, Melodionetter
etc. etc.; äfven Dragspel repareras
väl af sakkunnig.

Adr.: 5 TEKNOLOGGATAN 5.

JOH. STRECK.

☛ Var god och göm adressen.

Bästa 1:ma

Ryska

Gummi-Galoscher

hos

GUSTAF HJERTÉN,

1 Stora Nygatan 1.

Obs. Färskt och nytt lager.

Märken gratis.

St

Stockholmsminnen.

Andra häftet.

Anteckningar och hågkomster

från åren 1838 och 1839.

—♦♦♦—
STOCKHOLM,
BOKTRYCKERI AKTIEBOLAGET ÅKURAT,
1886.

Stockholms stads

1833

Anteckningar och dagböcker

1833

Kejsar Nikolaus I och storfursten Alexander.

Under de förut skildrade crusenstolpiaderna i juni 1838 gästades Stockholm, såsom nämndt är, af Rysslands tronföljare, storfursten Alexander. Hans ankomst hit hade länge varit bebådad, och vår hufvudstad hade beredt sig på hvarjehanda sätt att värdigt mottaga honom. Han väntades hit från Berlin, der han f. n. gästade, och från Stettin skulle han medelst ryske ångfregatten Hercules göra öfverfarten till Stockholm. Då dagen för hans ankomst nalkades, beordrades kronoångaren Gylfe ut åt skärgården för att möta den ryske fregatten. Gylfe afgick den 7 juni och inväntade Hercules vid Dalarö, dit derjemte tvenne ryska ångare anländt för att möta och eskortera Hercules in till Stockholm. Söndagen den 10 juni inrapporterades från Dalarö Hercules' ankomst dit, och på aftonen samma dag vid 8-tiden inkom han på Stockholms ström. Här helsades han af dubbel salut, dels från en division kanonjollar, som utlagts i linie mellan Kastellholmen och Tjärhofvet och dels från kastellet, hvilken salut på öfligt sätt besvarades från Hercules, under det denne långsamt gled fram mot Kastellholmen, der han förankrade. Så snart han stannat, roddes en svensk slup ut för att föra storfursten i land; och medan storfursten gick om bord på denna, utsattes från motsatta sidan af Hercules en rysk slup, i hvilken, förutom några man besättning, endast tvenne personer nedstego. Med raska tag roddes denna derefter mot land och gick dervid om den svenska slupen, hvilket, såsom ett brott mot etiketten, väckte mångas synnerliga förvåning. — Man visste då ej, att en af männen i den ryska slupen var ingen mer och ingen mindre än — ryske kejsaren Nikolaus I sjelf, hvilken åtföljt sin son till Stockholm i djupaste incognito för att bereda Karl Johan en öfverraskning. Hans resa hade hållits så hemlig, att ej ens de svenska officerare, som från Dalarö varit om bord på Hercules, hade derom minsta aning. När kejsaren steg i land, skyndade öfverståthållaren jemte några andra herrar fram för att mottaga honom, men han afböjde detta i det han pekade på den svenska slupen, yttrande: »der kommer storfursten», och skyndade derefter jemte sin följeslagare, greve van Such-

telen, mellan de kungliga vagnarne och de tätta folkhoparne öfver Logården upp till slottet, der han lät anmäla sig hos konungen.

Karl Johans öfverraskning blef stor, och kejsarens mottagande det hjertligaste.

Så snart storfursten anländt, samlades de furstliga personerna i drottningens rum, der supé intogs. Storfurstens yngste bröder, Nikolaus och Mikael, hade äfven medföljt hit, men stannade öfver natten om bord och gingo först följande dag i land.

Kejsaren var en högväxt, vacker man med ett bestämdt och allvarligt utseende. Hans vistelse i Stockholm varade blott två dagar; på natten mellan tisdagen och onsdagen afreste han härifrån jemte de två yngre furstarne. På tisdagsaftonen gafs stor bal på slottet, och äfven kejsaren deltog i början i dansen. Fram mot midnatt försvann han helt oförmärkt ur salen, och många visste ej, att han aflägsnat sig förr än kanonskott från Hercules tillkännagafvo, att han redan befann sig om bord och anträdt återresan.

Detta lärer varit första gången Stockholm gästats af något lands regerande furste alltsedan konungen af Danmark, Kristian III, i september 1535 besökte Gustaf Wasa.

Storfursten stannade här närmare fjorton dagar och gjorde derunder flere utflykter åt landsorten, såsom till Upsala, Danne-mora, Gripsholm och Åkers styckebruk och gjorde sig dervid allmänt omtyckt för sitt folkliga och hurtiga väsen och sin stora frikostighet. Vid Åkers bruk skall han hafva förärat brukets egare, hofmarskalken Wahrendorff, en dyrbar dosa med solitärer, och en del arbetare fingo guldur och dukater.

Under de oroliga junidagarne vistades han, såsom nämndt är, i hufvudstaden, och, medan vår konung då så sorgfälligt stängde portarne till sin borg och omgaf den med mångdubbla vakter, syntes den ryske fursten helt lugn gå omkring på Stockholms gator och han sägs också hafva skämtat öfver den på slottet visade oron och funnit de kraftiga »försvarsanstalterna» öfverdrifna och löjliga.

Missnöjet med Karl Johan.

Karl Johans popularitet hade länge varit i aftagande, och den crusenstolpeska affären gaf den så att säga dödsstöten och gjorde Karl Johan till föremål för det bittraste klander. I starka ordalag tadelade tidningarne den skuggrädsla och ofördragsamhet mot det fria yttrandet, som man länge försport hos konungen och som nu nått sin höjdpunkt i detta tryckfrihetsmål. Sådant hade man ej väntat och kunde ej fördraga hos den forne republikanen. Man ville hos honom finna samma frisinnade, ädla och upphöjda tänkesätt, hvarför han förr i världen, såsom fransk marskalk, gjort sig känd och afhållen. De bittra anfallen mot honom voro ock esomoftast beledsagade af paralleler mellan den forne marskalken och den nuvarande konungen, hvilka just icke lände till den senares fördel. Vi återge här en episod ur Karl Johans tidigare lif, hvilken man lånade ur »Histoire de Charles XIV par Touchard-Lafasse» och som man anförde för att visa, huruledes *marskalken Bernadotte* bemötte en smädelse:

— Under de skräckväldets dagar, som följde på franska revolutionen, hade en fransk advokat vid namn de Bonald flytt från Frankrike och slagit sig ned i Hamburg. Der uppehöll han sig med att gifva lektioner i franska språket och utgaf för den skull en fransk grammatik. Såsom exempel på en syntaktisk regel hade han i första upplagan af denna anført följande yttrande: »man säger, att Bonaparte är en stor fältherre, men han är blott en lycklig röfvare.»

Några år efter det denna bok utgifvits kom Hamburg med område under Napoleons välde. Af fruktan för att detta yttrande då skulle komma till Napoleons kännedom skyndade de Bonald att återköpa så många exemplar af sin bok, han kunde komma öfver, i afsigt att omtrycka det ark, som innehöll det farliga uttrycket. Men då han icke fann det nödigt att borttaga hela satsen, insatte han blott ett annat namn: i stället för Bonaparte skref han Bernadotte. Härvid gjorde han dock ett olyckligt val, ty knapt hade den nya upplagan utkommit förr än marskalk Bernadotte blef utnämnd till guvernör öfver hansestäderna. Det dröjde ej heller länge innan det smädliga yttrandet kom till dennes öron. I början skrattade han endast

deråt, men beslöt sedan att ge grammatikern en lexa och tillsade därför den senator, som hade polisvärden sig anförtrodd, att han önskade göra de Bonalds bekantskap och ville därför hafva honom uppkallad inför sig följande dag kl. mellan 10—11.

Hr de Bonalds förskräckelse, då han erhöll denna befallning, kan man lätt tänka sig; men han vågade ej annat än hörsamma den. Då han infördes till marskalken, visade sig denne i full uniform med alla sina ordnar och omgifven af sin stab. Denna ståt, men ännu mer prinsens imponerande utseende och genomträngande blick förbryllade de Bonald till den grad, att han föll på knä och kunde blott framstamma orden: »Ack, nådig herre...» »Stig upp! sade prinsen, »endast för Gud skall man knäfalla.» Hr de Bonald uppreste sig, men vågade icke upplyfta sina blickar på marskalken. »Se på mig, herre!» fortfor denne. »Har jag någonsin förorättat er? Hvilket röfveri har ni att anklaga mig för?» — »Ack, nådig herre!» stammade emigranten — »hela staden vet, att det icke var ert namn...» — »Tyst!» afbröt honom prinsen med höjd röst, «jag kan vara öfverseende med hvad som rör mig sjelf; men ni skulle tvinga mig att bruka stränghet, om ni yttrade något mera. Hur har en man, hvars erfarenhet mognat under lifvets vexlingar och olyckans pröfningar, kunnat till den grad förgäta det ansändiga och passande, att han tillåter sig en sådan smädelse? Jag vet, att det ej saknas skriftställare, som alltid äro färdiga att bedöma krigare såsom röfvere; men det röjer en sällsam oreda i begreppet, att utan åtskilnad uttala denna fördömelse äfven öfver dem, som fäktat för sitt fäderneslands försvar eller ära. Om ödet en gång skulle kalla mig att herska öfver ett folk, så skall man få se om jag förtjenar att kallas röfvere. Om nu den ungdom, för hvilken ni författat ert arbete, fordrar af er räkenskap för er yttrade mening, om den uppmanar er att nämna den krigares ogerningar, hvars ära ni så angripit, hvad har ni då att svara, herre? Vet ni ej hvad straff alla länders lagar stadga mot äreröriga smädelser? Jag skulle ej, för att göra er olycklig, behöfva taga min tillflykt till Frankrikes lagar; det vore nog att mot er tillämpa denna stads, i hvilken ni lever. Jag önskar», tillade prinsen, som rördes af den gamle mannens nedslagenhet, »att ni måtte förstå draga nytta af denna lexa, och glöm icke, att en lärare, det vore i hvilken vetenskap som helst, endast bör yttra aktningvärda grundsatser och vara

herre öfver sina passioner, och icke äflas att i tid och otid gifva luft åt dessa.»

Prinsen frågade derpå hr de Bonald hur många exemplar han hade qvar af sista upplagan af sin gammatika och befalde honom derpå att låta föra alla dessa till hans hotell.

Hr de Bonald, glad att för så godt pris komma från den svåra förskräckelsen, skyndade att lyda. Men stor blef hans förvåning, då man å marskalkens vägnar betalade honom det utsatta boklädspriset för alla exemplaren, och ännu större blef hans förundran, då prinsen följande dag sände tillbaka till honom de redan betalda exemplaren med tillsägelse, att han kunde begagna dem, allenast han lät omtrycka det ifrågasvarande arket.»

Missnöjet med Karl Johan växte under de följande åren och kulminerade i ett försök under 1840 års riksdag att få konungen att afsäga sig regeringen.

Ole Bulls första uppträdande i Stockholm.

Under sommaren 1838 bjödos Stockholmarne äfven på en icke vanlig konstnjutning. Det var nemligen då Ole Bull lät första gången i Stockholm höra sina underbara toner. Han var redan då verldsberömd, ty han hade flere gånger uppträdt i Europas större städer och allestädes hänfört publiken. Hans ankomst hit motsågs därför med stort intresse. Det såg dock ut som om man skulle bli besviken i sina förväntningar att få höra honom, ty vid sin hitkomst lät han förstå, att han icke kunde uppträda i anseende till den ömmande förlust han nyligen lidit. Han hade nemligen kort förut mistat sin far. — Många gissade, att den egentliga orsaken var hänsyn till den mellan Sverige och Norge rådande spänningen. — Slutligen gaf han dock med sig, på konungens önskan, och uppträdde den 13 juni på slottet. Hans prestationer voro lysande, och han fick skörda de mest smickrande loford af den kungliga familjen, blef befald till supé på slottet och hedrades af konungen med Wasa-orden i briljanter, hvarjemte drottningen och kronprinsen förärade honom hvar sin ring med diamanter och kronprinsessan en dyrbar bröstnål.

När nu isen var bruten fingo betänkligheterna vika, och Ole Bull gaf nu med biträde af bland andra Jenny Lind fyra offentliga konserter: en i Ladugårdslands kyrka den 15 och tre å kungl. teatern den 18, 20 och 22 juni. Publiken var förtjust och recentionen skänkte honom oblandadt erkännande. »Ingen», skref *Dagl. Alleh.*, »vare sig in- eller utländsk konstnär i vår hufvudstad har blifvit mottagen med sådan entusiasm som Ole Bull, och att något så undransvärdt i det yttre af exekutionen, något i det *inre*, väsendet och andan, på en gång mer tjusande, men tillika djupt känsligt och skakande, mera djerft (om än för den oinvigde någon gång kaotiskt) målande och poetiskt har icke blifvit hört och får troligen aldrig höras från någon annan än — Ole Bull.»

En farlig qvinna.

Följande drama faller visserligen strängt taget icke inom området för dessa skildringar, enär dess egentliga handling tillhör långt tidigare år och helt andra platser än Stockholm, men af skäl, som vi här nedan skola finna, kom denna nu i flera år gömda sak att detta år lefva upp på nytt och omtalades allmänt i tidningarne bland dagens händelser. Det är af denna anledning vi här inflicka densamma.*

Hufvudpersonen i den sorgliga historien var en ung qvinna vid namn Gustafva Kellgren. Hon var dotter till en smed från Bottnaryds socken i trakten af Jönköping, och var född i Ulricehamn den 22 Septemper 1804.** Hon var en ovanligt vacker qvinna: Hennes ögon voro stora och blå, som det heter i rättens protokoll och hon förstod att gifva dem ett märk-

* Nu i dagarne har den gamla historien återigen dragits fram ur glömskan af en smäländsk tidning, och då hon derjemte återgifvits af en bland Stockholms mest lästa tidningar och därför nu torde vara känd af litet hvar, hade vi velat utesluta den här, men som vårt manuskript redan var afemadt till tryckeriet för uppsättning, då saken offentliggjordes, ha vi måst låta den kvarstå.

** Uppgiften, för hvars rigtighet vi ej garantera, är hemtad ur Spinnhusets register.

